

En grön ekonomi för fler företag och jobb

Program antaget av Centerpartiets partistämman 2021

Centerpartiet

En stark och grön ekonomi med fler företag

Innehåll

En grön ekonomi för fler företag och jobb	2
Reformer för fler företag och jobb	3
Fria människor, fria marknader & fri handel	3
Regelverk för växande företag	3
En stark och oberoende forskning	4
Ett Sverige i digital framkant	4
Ett modernt energisystem	5
Ökade möjligheter för människor	6
Minskat utanförskap och en mer flexibel arbetsmarknad	6
En jämställd och välmående arbetsmarknad	7
Stärkta drivkrafter för jobb och flit	7
Grön tillväxt i Sverige och i världen	8
En ambitiös och effektiv miljö- och klimatpolitik	8
En växande skoglig bioekonomi	9
Stärkt äganderätt och lokalt inflytande för klimat och miljö	10
En grönare skattepolitik	10
Hållbart resande	10
Ett Sverige som levererar	11
Trygghet i hela Sverige	11
En bättre fungerade offentlig sektor	12
Det offentligas uppdrag och storlek	12
Ett effektivt och rättvist skattesystem	12
Starkare offentlig ekonomi	13
Mot en ljusare framtid	13
Centerpartiet vill att:	14

En grön ekonomi för fler företag och jobb

Sverige är ett av världens bästa länder. Vi som bor här och de som levde före oss har byggt ett samhälle som kännetecknas av välstånd, frihet och rättssäkerhet – ett samhälle där vi ser efter varandra och miljön. Vi rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat, och klimat- och miljöhänsyn. Vi har mycket att vara stolta över.

Flera saker har legat till grund för Sveriges historiska välståndresa. Det rör sig bland annat om en stark äganderätt som skapat möjligheter till investeringar; en natur och lagstiftning som gjort det möjligt att bruka, utvinna och förädla råvaror från skogen, berget och åkermarken och, inte minst, en omtanke om varandra och om miljön. När det kombinerats med innovation och entreprenörskap har det lett till såväl globala storföretag som kreativa småföretag.

Men resan har inte varit lätt, och många utmaningar återstår. Vi har ett för högt skattetryck och en stor offentlig sektor som skapat många, krångliga och i flera fall onödiga regelverk som försvårar för människor, företag och den gröna omställningen. Vi ser också en samhällsdiskussion där grupp ställs mot grupp, individ mot individ och Sverige har ett utanförskap som behöver brytas.

Till dessa problem måste nu coronakrisens effekter läggas. Vi vet om de direkta effekterna: tusentals människor har dött och många har förlorat jobbet eller fått se sitt företag gå omkull. Vi kan ännu inte fullt ut bedöma vilka långsiktiga effekter krisen kommer ha på människors mående och på ekonomin, men vi kan däremot ana att coronakrisens långsiktiga effekter blir värst för människor som tillhör utsatta grupper på arbetsmarknaden, som utlandsfödda, unga, långtidsarbetslösa och personer med funktionsvariationer.

För att vända utvecklingen krävs ett politiskt ledarskap som tar vara på människors arbetsvilja, innovationsförmåga och kunnande. Det krävs en reformagenda som möjliggör att det Sverige som reser sig ur krisen är mer hållbart och ekonomiskt starkare än det som gick in i den, ett som skapar ett tryggare Sverige där alla har en möjlighet att förbättra sin livssituation. Centerpartiet tar just det ledarskapet.

Centerpartiet vill ge kraft åt varje människa att kunna forma sitt eget liv. Vi är ett framtidsinriktat och optimistiskt parti. Vi vet att samhället kan bli friare, rättvisare, grönare och bättre. Vi vet att Sverige, med rätt politik, går en ljusare framtid till mötes. Vi vet att bättre villkor för näringslivet, särskilt för småföretagare, leder till fler jobb och mer företagande över hela landet. Det leder i sin tur till ett minskat utanförskap och större offentliga intäkter, vilket kan användas till att förstärka välfärdens kärna, inte minst vården, äldreomsorgen, skolan och rättsväsendet.

För att ta vara på människors drivkrafter behöver villkoren för näringslivet, inte minst för småföretagen och entreprenörerna, bli bättre. Människor som lägger ner tid och kapital behöver känna att samhället uppmuntrar och belönar detta. I stället för att försvåra, försämra och begränsa för företagande bör staten säkerställa goda ramvillkor, en sund konkurrens och underlätta och uppmuntra de vill som vill starta och driva företag.

För att förbättra villkoren för småföretagen och för att minska utanförskapet behöver skatterna sänkas framför allt på jobb och företagande, eftersom dagens höga skatter och avgifter hämmar människors drivkrafter. Samtidigt finns stora behov inom välfärdens kärna. Sverige behöver därför satsa på välfärden. Samtidigt behöver vi sänka skatten så att fler människor, inte minst med låga inkomster, får behålla mer av sin lön och för att små företag ska kunna skapa fler jobb.

Ju större andel människor som jobbar, desto bättre blir den offentliga ekonomin. Skatteintäkterna ökar av att fler människor jobbar och betalar skatt samtidigt som kostnaden för bidragen minskas. För att minska utanförskapet och öka resurserna till välfärden är därför det viktigaste att möjliggöra för fler jobb. Eftersom sänkt skatt skapar bättre förutsättningar för jobb och företagande, är ett sänkt skattetryck en viktig del i att långsiktigt kunna stärka välfärden. Sänkta arbetsgivaravgifter är här en viktig del för att skapa utrymme för företag att anställa fler och skapa mer livskraftiga företag.

Allt detta är något vi har visat är möjligt. Såväl under alliansregeringens tid som nu i JA- samarbetet har Centerpartiet drivit igenom betydande skattesänkningar för människor och företag samtidigt som vi satsat stora summor på att stärka välfärden.

Ända sedan Centerpartiet grundades har en omtanke om miljön och naturen funnits nära våra hjärtan. Tack vare att människor genom generationer har brukat, vårdat och skött naturen har vi i dag fantastiska kulturlandskap, naturvärden som vi beundrar och en stor del av ekonomin byggd kring brukandet av naturresurser. Vi vet, genom vår långa historia, att brukande och bevarande av naturen går hand i hand. Så länge vi arbetar med ett hållbart brukande finns det inget motsatsförhållande. Samtidig finns det områden med höga naturvärden och stort upplevelsevärde som behöver bevaras underhållas och ibland också restaureras för att även kommande generationer ska kunna njuta av dem.

Brukade av naturresurser är grunden för den bioekonomi som nu ersätter fossil energi i allt från transporter till kläder. Detta är en utveckling vi ska uppmuntra, inte försvåra. Svenska företag måste få möjlighet att fortsätta

vara ledande i den stora omställning som klimatet kräver, och som teknikutveckling, företagande, digitalisering och automatisering möjliggör.

Politik behöver grundas på värderingar och övertygelser. Centerpartiet är ett liberalt parti som söker politiska svar i våra jordnära visioner. Det innebär att utgångspunkten för vår ekonomiska politik är den enskilda människans frihet och rättigheter, en fri marknadsekonomi och ett omhändertagande om varandra och om vår planet.

Efter coronakrisen är Sverige i behov av en kraftig nystart med strukturreformer som stärker ekonomin, arbetsmarknaden och bostadsmarknaden i hela Sverige. En kraftig nystart som banar väg för den gröna omställningen och skapar goda villkor för företagen, jobben och välfärden. Där vi trycker tillbaka utanförskapet, ser till att fler få ett jobb att gå till, en egen bostad och skapar ett bättre samhälle, för alla.

Reformer för fler företag och jobb

Fria människor, fria marknader & fri handel

Sverige är ett exportberoende land vars välbefinnande byggs av fria människor som verkar på en fri och öppen marknad. Samhällen och ekonomier mår bäst om de är jämställda och får influenser utifrån, eftersom det är när människor och kulturer möts som innovation och dynamik uppstår. Det är därför en självklarhet att grunda vår ekonomiska politik på öppenhet och nyfikenhet gentemot omvärlden.

Centerpartiet kommer fortsatt verka för att svenska företag ska kunna delta i globala samarbeten och värdekedjor, och för att Sverige även i framtiden ska ha en öppen och liberal arbetskraftsinvandring. Vi kommer på alla nivåer att fortsätta slåss för rivna gränshinder, lägre tullar och ökad integration.

Handel är en viktig faktor för att vi ska kunna tillverka all den miljöteknik som krävs för den gröna omställningen. Samtidigt skapar handelsavtal gemensamma standarder, vilket gör att företag runt om i världen i många fall behöver stärka sitt miljöarbete för att få sälja sina produkter på den europeiska marknaden. För att möjliggöra den gröna omställningen behöver därför EU:s roll i världen stärkas och vi måste teckna fler moderna och hållbara frihandelsavtal. Ett viktigt steg i det är att få till stånd ett långtgående frihandelsavtal mellan EU och USA. Samtidigt behöver WTO reformeras för att nya globala handelsavtal återigen ska kunna tecknas. Ett globalt avtal om sänkta och borttagna tullar på miljö- och klimatteknik behöver vara högsta prioritet för ett reformerat WTO. Som ett första led bör EU gå före och ta bort importtullar på miljö- och klimatteknik.

De svenska företagens hemmamarknad är den europeiska marknaden. Handelsutbytet har gjort och gör, Sverige och Europa rikare. Därför ser vi med oro på att vissa vill sätta upp hinder inom, in till och ut från den inre marknaden – vi vill tvärtom fortsätta att fördjupa den inre marknaden. Framför allt tjänster och digitala produkter behöver bli lika lätt att handla över gränserna som det är att beställa en vara från Tyskland eller Italien. Ett viktigt steg för en mer integrerad tjänstemarknad är att förbättra möjligheterna för människor att temporärt jobba och ta uppdrag i olika EU-länder.

Regelverk för växande företag

För att Sverige ska kunna nystarta efter coronakrisen krävs ett företagsklimat som gör det möjligt för företag att växa, anställa och stärka sin internationella konkurrenskraft. De behöver också långsiktiga planeringsförutsättningar, sänkta kostnader och tillgång till välutbildad arbetskraft.

Med ny teknik öppnas många möjligheter för ett bättre och mer flexibelt liv. Digitalisering, autonoma fordon och utvecklad bioekonomi är bara några av de saker som kommer förändra hur vi lever våra liv. Det är viktigt att politiken inte i onödan reglerar eller överreglerar teknik i utvecklingsskede, utan tvärtom uppmuntrar företag och människor att ta fram och nyttja ny teknik och utveckla nya affärsformer. Det krävs stabila regelverk och förutsägbara, snabba och transparenta tillståndsprocesser.

Såväl kostnad som tidsåtgång för företag som söker tillstånd hos kommuner och myndigheter måste minska. Därför vill vi i, i de fall som det offentliga tar ut en handlägningsavgift för tillståndsprocesser, att avgiften ska reduceras om handläggningen för en komplett ansökan drar ut på tiden. På så sätt skapas ett tryck på politiken att skapa snabbare processer.

Det är inte bara ansökningar som behöver behandlas snabbt och effektivt, utan även överklaganden. I dagsläget tar överklaganden av bygglov och andra tillstånd lång tid och kräver mycket resurser, vilket resulterar i ett sämre företagsklimat. Centerpartiet vill se över hur systemet med överklagande kan bli effektivare och mindre resurskrävande.

Under coronakrisen har många kommuner och myndigheter gjort tillfälliga lättnader i regelverk för företag, såsom generösare tillståndsregler. Så många som möjligt av dessa regellättnader bör permanentas brett i Sverige. Men även det ordinarie arbetet med regelförenkling behöver stärkas.

Ett bra företagsklimat avgörs inte bara av vad vi gör i Sverige, utan en väldigt stor del av det regelverk som svenskt näringsliv lever efter beslutas på EU-nivå. Därför är det viktigt att på EU-nivå skapa bra och hållbara regelverk för näringslivet, samt arbetar på nationell nivå för att EU-direktiv inte ska överimplementeras. En genomlysning av relevanta EU-regelverk bör också göras för att rensa bort onödig överimplementering. Samtidigt behöver Sverige ta större plats i EU. Relevanta myndighet bör få ökade resurser för att marknadsföra möjligheten till EU-karriärer och arbeta för fler svenskar i EU-institutionerna. Regeringskansliet och myndigheter bör stärka arbetet för fler nationella experter från Sverige. Det svenska näringslivet bör involveras tidigare i samrådsprocesser och arbetsgrupper som rör EU-lagstiftning.

En stark och oberoende forskning

För att skapa fler jobb behövs både ett gott företagsklimat och stark forskning och utveckling från både näringsliv och det offentliga. En omfattande och oberoende akademi med fri grundforskning av hög kvalitet, goda testbäddar för modern teknik och stora investeringar i FoU från näringslivet är nödvändiga för att Sverige långsiktigt ska ha en hög och hållbar ekonomisk tillväxt och där nya innovationer och företagsidéer kan växa fram. Sverige är ett av de länder i världen med flest patent per capita. Tyvärr är vi inte lika duktiga på att kommersialisera och få till stånd investeringar i alla patent och innovativa produkter. Förbättrad kommersialisering skulle betyda mycket för svenskt näringsliv genom att vi behåller mer av värdet som skapas från innovationer i Sverige och vi kommer högre upp i värdekedjan. Det innebär att fler företag ser dagens ljus, jobb skapas och nya smarta produkter och tjänster kommer ut på marknaden.

Villkoren för forskning, utveckling och kommersialisering behöver därför förbättras i Sverige. För att all den fantastiska verksamhet som genomförs på svenska universitet och högskolor ska få fullt genomslag och bidra till innovationer, företag och välbefinnande behövs också mer samverkan. Det handlar om att stärka samverkan om grundutbildningen och forskningen mellan lärosäten och med näringslivet, men också genom delade professorer mellan lärosäten och näringslivet.

Redan idag satsar näringslivet stora summor på forskning och utveckling, men de samlade forskningsanslagen behöver kraftigt öka, genom ett handslag där såväl näringslivet som det offentligas ökar sina satsningar.

Vi vill stärka forskningsinstituten och inkubatorerna, då de har en viktig roll i att knyta ihop akademi, grundforskning och näringsliv genom att erbjuda mötesplatser och testbäddar/demonstrationsanläggningar som är viktiga för framgångar i innovationsprocessen och för framgångsrik kommersialisering. Vi vill också se en utvärdering av det så kallade lärarundantaget, som gör att många forskningsresultat aldrig blir kommersialiserade, för att se om det är det bästa sättet att tillvarata de innovationer och uppfinningar som sker på svenska lärosäten

Ett Sverige i digital framkant

Trots en stor digital mognad hos befolkningen kommer Sverige absolut sist i OECD:s granskning av hur digitaliserad och datadriven den offentliga sektorn är. Den svenska självbilden av att vi ligger långt fram speglar inte alls prestationen från myndighetssverige. I en allt mer data-driven värld där AI och digitalisering driver utveckling, även i det offentliga, kommer Sverige obönhörligen att halka efter om inte något drastiskt görs. Det är också ofrånkomligt att den som är bäst på AI kommer utöka sitt försprång eftersom lyckade AI-processer leder till ännu bättre AI-processer. Att således ligga efter kommer att kosta Sverige mycket. Samtidigt är det viktigt att teknologiska framsteg inom AI sker med respekt för den personliga integriteten. Det finns ett antal principer som måste genomsyra den offentliga sektorn och som kan vända utvecklingen.

- Alla offentliga handlingar ska finnas tillgängliga som öppen data om det inte finns särskilda skäl ur exempelvis integritets eller säkerhetsperspektiv.
- Data som det offentliga samlar in, som inte innehåller personuppgifter eller är integritetskänsliga för enskilda medborgare, ska finnas fritt tillgänglig.
- Fleroffentliga upphandlingar bör ske med öppen källkod för att kunna vidareutvecklas och integreras med andra fristående tjänster.
- Teknikbolag måste, precis som andra företag, få en gott bemötande och stöttning när det kommer till att testa tekniker. Regelverken måste vara tillåtande och uppmuntra till innovation och utveckling.

Vissa åtgärder kan komma med en initialt högre kostnad, som att upphandla med öppen källkod. Den kostnaden tas dock snabbt i kapp när olika utvecklare kan bygga på varandras arbete snarare än att låsa in det offentliga i låsta system. Exempelvis kan en skolplattform med öppen källkod byggas vidare på av olika entreprenörer som

kan hitta nya gränssnitt och tjänster. Medborgare som flyttar mellan kommuner kan få med sig sin data och känna igen sig som användare när staten står för en grundläggande digital infrastruktur i hela landet.

I OECD:s rekommendationer till Sverige är det tydligt att det saknas ett ledarskap för digitalisering. DIGG – Myndigheten för digital förvaltning, behöver få större befogenheter, exempelvis genom föreskriftsrätt och med stor möjlighet att granska andra offentliga intuitioners arbete och komma med råd, hjälp och rekommendationer.

Sverige har fantastiska förutsättningar med en teknikmogen befolkning, stora mängder registerdata och en kultur som är konsensusdriven. Under coronapandemin har också stora delar av svenskt arbetsliv tagit kraftiga kliv framåt i digitaliseringen. De förutsättningarna kan användas för AI-stöd i allt från snabbare myndighetsadministration till hållbarhetsarbete.

I takt med den digitala utvecklingen behöver också de brottsbekämpande myndigheterna hänga med i utvecklingen. Anmälningar måste förenklas, ett IT-brottscentrum upprättas och bankerna måste bli bättre på att flagga för utlandsbetalningar som kan tyda på phishingbrott, där användare luras att lämna ifrån sig lösenord eller bankuppgifter. Konsumenterna behöver dessutom skyddas med garantier på viktiga säkerhetsuppdateringar vid köp av digitala produkter. Sverige kommer aldrig kunna konkurrera med USA och Kina i datorkraft och utveckling. Däremot kan vi ligga i framkant med användandet och implementeringen av befintlig spjutspetsteknik. Det kommer ge stora möjligheter för människor och samtidigt frigöra resurser till det offentliga.

Ett modernt energisystem

Energifrågan är helt avgörande för ett konkurrenskraftigt näringsliv med jobb i hela Sverige och för att sänka utsläppen. När nu världen behöver en omstart av ekonomin efter den chock som coronapandemin har utsatt den för vill vi att den görs genom en grön omställning med satsningar på grön teknik och innovationer, på hållbara företag och nya gröna jobb. Vi ska överbrygga den situation vi nu befinner oss i till en situation som möjliggör innovationer och omställning till klimatneutralitet. Visa att klimatfrågan inte står i motsats till ekonomisk tillväxt. Att tillväxt också skapar de resurser som gör det möjligt att satsa på grön teknik och klimatsmarta innovationer som också kan exporteras för att bidra till minskade utsläpp i omvärlden.

Satsningar behöver göras på bred front, på alla nivåer. Från globala och nationella mål till tydliga konkreta åtgärder som möjliggör för det lokala företaget att satsa på grön teknik. Med rätt insatser kan Sverige gå i bräschen, visa vägen och bli ett klimatföredöme för resten av världen.

Sverige har länge haft en stabil efterfrågan på elenergi, men med den pågående omställningen väntas elenergibehovet öka kraftigt. Centerpartiet anser därför att det är viktigt att planera för en ökad efterfrågan. Vi vill att det tas fram ett planeringsmål för att elsystemet år 2040 ska kunna inrymma minst 300TWh utan kapacitetsproblem. För närvarande har vi på årsbasis ett överskott av elenergi som exporteras, men inom landet har vi problem att få den stora mängd el som produceras i norr till söder, där de flesta av användarna finns. Överföringsförmågan i våra nät är inte tillräcklig och elen når inte dit den behövs.

I takt med ökade behov av elkraft ökar också behoven av överföring. I dag finns ett problem med att kraften blir inlåst i norr, främst för att vattenkraften finns där och för att överföringskapaciteten är undermålig, med höga elpriser i söder och låga i norr som resultat. Att minska på flaskhalsarna är därför nödvändigt.

Samtidigt kommer det historiska mönstret med att norra Sverige förser södra Sverige med el förändras. Flera stora, viktiga men också energikrävande industriprojekt planeras, projekteras och byggs nära elkraften i norra Sverige. Det är en välkommen nyindustrialisering av Sverige, drivet av den marknad som den gröna omställningen skapar. Det är därför viktigt att öka elproduktionen i södra Sverige för att i högre grad klara täcka behovet.

Vi vill långsiktigt se ett förnybart elsystem som levererar en konkurrenskraftig, trygg och stabil el till näringslivet och människor. I framtidens energisystem kommer stora delar av produktionen vara flexibel och producera när vind och sol levererar, vilket kräver investeringar i ökad lagringskapacitet för att trygga tillgång till el även när det inte blåser eller när solen inte skiner. En stor del av behovet kommer dock fortsatt täckas av baskraften, som till exempel biokraft, vattenkraft och delar av vindkraften, eftersom det inte är helt stiltje överallt samtidigt.

Det är ett annorlunda system mot dagens, och det ställer ökade krav på flexibilitet och lagring. Möjligheterna i ett sådant system är samtidigt stora. Svenska företag kan leverera energitjänster och energikrävande produkter till stora delar av Europa. Centerpartiet kommer fortsatt driva på för en kostnadsreduktion av det förnybara och forskning och användning av lager, såväl batterier som vätgas, kombinerat med återinvesteringar i vattenkraftens dammar och förnyad pumpkraft. För att stimulera detta bör marknadshinder för energilager undanröjas, så som dubbelbeskattning vid upp- och urladdning av batterier, samt system för ersättning och prissättning av systemtjänster ses över.

När den förnybara elproduktionen byggs ut samhällets energiomställning och när energikrävande industri ställer om till klimatneutral produktion ökar behoven av överföringskapacitet, energilagring, reglerbar produktion samt systemtjänster. Denna utbyggnad behöver göras till en så låg kostnad som möjligt. Vi vill att de ökade behoven av systemtjänster upphandlas över lång tid och med god framförhållning, samtidigt som kostnaden bärs av de produktionsslag som inte levererar nämnda tjänster. På så sätt uppmuntras innovationskraft och jämlikheten mellan kraftslag ökar.

Centerpartiet anser att ett antal åtgärder behövs för att snabba på utbyggnaden av både överföring och ny produktion. Exempelvis behöver vi korta ledtiderna för byggnation radikalt och skapa nya avtalsformer för den vars mark används. Den som påverkas kraftigt av exempelvis vindkraftsparker eller kraftledningar bör, liksom i Finland, ha rätt till viss ersättning, även om man inte är markägare. Vi vill att marksnåla tekniker, som nedgrävda kablar och nyttjande av befintliga ledningsgator, används när det är möjligt. En utredning för att rensa i regelverken och möjliggöra energiomställningen behöver tillsättas, där Centerpartiets mål om halverade ledtider ska vara bärande. Samtliga berörda myndigheter bör också få i uppdrag att arbeta för att bejaka de svenska energi- och klimatmålen uppfyllnad. Sverige behöver skynda på implementeringen av EU:s elmarknadslagstiftning och fullt ut implementera de krav som ställs på transparens och tillförlitlighet på elmarknaden. För att öka rörlighet och konkurrens på elmarknaden bör alla kunder vid flytt behöva välja ett elavtal. Det skulle i ett slag slopa de dyra anvisningsavtalen.

För att öka produkters koldioxidtransparens bör EU införa krav på ursprungsgarantier för elproduktion på timbasis i stället för på årsbasis och införa nya standarder för ursprungsredovisning för drivmedel och vätgas för ökad transparens. En sådan ändring skapar en möjlighet till att bättre matcha utbud och efterfrågan av förnybar produktion, vilket kraftigt stimulerar utbyggnaden av förnybar energiproduktion, när allt fler konsumenter och industrier kommer vilja se hur mycket koldioxid deras inköp har resulterat i.

Dessutom behöver EU:s elnät kopplas ihop bättre än i dag. Det är nödvändigt för att hantera den ökade variabla produktionen, och skapar bättre marknadsvillkor för produktion och export av energi utan växthusutsläpp från Sverige till Europa. Svenska kraftnät bör få i uppdrag att öka sammanlänkning av Sveriges elsystem till övriga Europa till 25 procent av den tillgängliga kapaciteten.

Ökade möjligheter för människor

Minskat utanförskap och en mer flexibel arbetsmarknad

På arbetsmarknaden förtjänar människor att bedömas efter sina kompetenser och färdigheter. Så är det inte alltid i dag. Vi ser konstant hur personer från utsatta grupper, som unga, utrikesfödda och långtidsarbetslösa, har svårare att få jobb och har sämre villkor. Det skapar problem med att försörja sig själva och förstärker därmed utanförskapet. Här behövs åtgärder som gör att människor kommer närmare arbetsmarknaden och stärkta drivkrafter, som sänkta skatter, förändrade trygghetssystem, fler och bättre vägar in på arbetsmarknaden och möjligheter till kompetensutveckling och omskolning mitt i livet.

Coronakrisen har tydligt visat behovet av en flexibel arbetsmarknad där företag, arbetsgivare och arbetstagare har möjlighet och kunskap att snabbt ställa om. Dynamiska och innovativa företag har tillsammans med reformer för stärkt konkurrenskraft varit en bärande del av svensk ekonomi och arbetsmarknad under lång tid.

Tack vare Centerpartiet har mycket gjorts på sistone för en bättre fungerande arbetsmarknad, inte minst i och med Januariavtalet och den historiska partsuppgörelse som slöts i slutet av 2020. Januariavtalets reform av Arbetsförmedlingen och partsuppgörelsen ökar företagets möjligheter att snabbare anpassa verksamheten till en föränderlig omvärld, samtidigt som de stärker arbetstagarens rätt till kompetensutveckling. Detta är på lång sikt oerhört viktigt för arbetsmarknaden. Men, arbetet med att göra arbetsmarknaden mer flexibel, trygg och omställningsbenägen för alla behöver likväl fortsätta.

I dag stänger höga kostnader för att anställa och höga krav på erfarenhet och utbildning ute människor från arbetsmarknaden. För att möjliggöra fler enkla jobb och därmed fler vägar in på arbetsmarknaden behövs lägre kostnader och bättre introduktion till arbetsmarknaden. I dag finns flera olika subventionerade anställningar med syftet att hjälpa människor från utsatta grupper till jobb. Av dessa anställningsformer fungerar nystartsjobb bäst. Vi vill därför att nya insatser framöver främst kommer genom nystartsjobb, samtidigt som antalet olika subventionerade anställningar minskar.

Dagens arbetsmarknad förändras i en allt snabbare takt, och en stor del av de jobb vi kommer ha om femtio år finns inte ännu. Därför är det otroligt viktigt att möjligheterna till kompetensutveckling under hela livet förbättras för att möjliggöra utveckling, omställning och trygghet på en mer flexibel arbetsmarknad. Yrkeshögskolan behöver fortsätta byggas ut och antalet korta kurser på både grund- och avancerad nivå behöver bli fler. Yrkesvux behöver få sina resurser tryggade över flera år för att bättre kunna planera utbildningar och spegla behovet på arbetsmarknaden. Det digitala utbudet måste öka.

I dag finns en stor outnyttjad resurs på svensk arbetsmarknad i form av utländska akademiker och arbetare. Det är dåligt både för Sverige och för människor att deras stora kunskaper inte nyttjas. Sverige behöver bli både bättre och snabbare på att validera utländska akademikers examen och kompetenser. Dessutom behöver det bli möjligt att validera fler färdigheter än i dag. I dag erbjuds validering av vissa färdigheter, såsom målare och elektriker men de systemen behöver byggas ut samt förbättras för att ge fler människor möjligheten att visa upp vad de kan.

Digitaliseringen har inneburit en stor möjlighet för många människor. Vi ser exempel på det i dag på arbetsmarknaden, där den så kallade gigeekonomin skapar mängder av nya jobb, både högkvalificerade och jobb utan krav på utbildning. Detta skapar en mer dynamisk och flexibel arbetsmarknad som snabbt kan anpassa sig till nya omständigheter och behov, och öppnar nya vägar in i jobb för personer som idag står utanför. Samtidigt är det viktigt att även människor inom gigeekonomin erbjuds en trygghet. Dagens socialförsäkringssystem och möjligheter att säkra arbetsmiljön är inte anpassade för gigarbetare, vare sig de är företagare eller arbetstagare. Gigeekonomin måste på ett smidigt sätt komma in i de offentliga trygghetssystemen och arbetsgivare behöver ta ansvar för att personalen får bra arbetsvillkor, utan att gigeekonomin överregleras och därmed straffas ut.

En jämställd och välmående arbetsmarknad

Det finns flera exempel på att kvinnor idag ges generellt sämre förutsättningar på arbetsmarknaden. Kvinnor har lägre löner för såväl lika som likvärdigt arbete, tar ut mer av föräldraförsäkring och VAB-ersättning samtidigt som män i större utsträckning tar del av insatser som för dem närmare arbetsmarknaden, som stöd till näringsverksamhet eller subventionerade anställningar. Detta är bara några exempel av många på hur kvinnor och män ges olika förutsättningar, på grund av strukturer och normer i samhället och politiken.

I slutändan resulterar det i en sämre ekonomisk situation för kvinnor än män, att skillnaden i antalet år på arbetsmarknaden blir stor, vilket visas i att kvinnors totala inkomster endast uppgår till 77 procent av männens, att kvinnor får en lägre pension samt att kvinnor har ett mindre ägande och i mindre omfattning är företagare. Myndigheter måste på ett strukturerat och kontinuerligt sätt arbeta med och ge likvärdig information och vägledning till kvinnor och män om hur olika val påverkar ens ekonomiska situation, och bli bättre på att analysera könsuppdelad statistik för att kunna dra lärdom om hur den ekonomiska jämställdheten kan öka. Det viktigaste för att förbättra kvinnors ekonomiska situation, både under de yrkesverksamma åren samt under pensionen, är en jämställd arbetsmarknad.

Dagens föräldraförsäkring är problematisk ur såväl jämställdhetsperspektiv som i privat- och samhällsekonomisk mening. Alltför många människor, de flesta kvinnor, är frånvarande från arbetsmarknaden under lång tid och därigenom förlorar de i såväl löneutveckling som karriärmöjligheter. Konsekvenserna för den ekonomiska levnadsstandarden riskerar att bli livslånga. För att stärka kvinnors roll, inte minst utrikesfödda, på arbetsmarknaden och för att möjliggöra ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen, vill Centerpartiet genomföra en bred översyn av föräldraförsäkringen för att utarbeta en föräldraförsäkring som ser till barnets bästa och ökar jämställdheten.

Den svenska arbetsmiljön är bland världens bästa, men även världens bästa arbetsmiljö kan bli bättre. Att fortsätta förbättra arbetsmiljön skulle framförallt undvika mycket mänskligt lidande, men också medföra stora summor för samhället genom minskade sjukskrivningstal. Flera saker kan göras för att förbättra det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Till exempel bör Arbetsmiljöverket få ett tydligare serviceuppdrag för att stötta och hjälpa arbetsgivare i deras arbetsmiljöarbete. Därtill bör enskilda näringsidkare, liksom andra på arbetsmarknaden, få möjlighet till att göra avdrag för friskvård, motsvarande friskvårdsbidraget.

Stärkta drivkrafter för jobb och flit

Det ska alltid löna sig att jobba och anstränga sig, samtidigt som människor som behöver samhällets stöd ska erbjudas det. En grundläggande princip i Sverige är att de som av olika skäl inte kan försörja sig själva får stöd av samhället. Den tryggheten är viktig för att människor inte ska drabbas av fattigdom, men också för att människor inte ska hindras från att till exempel byta jobb av rädslan att hamna där. Samtidigt innebär dagens system att det i vissa fall inte lönar sig tillräckligt att ta ett arbete, eftersom skillnaden mellan bidrag och arbete helt enkelt är för liten.

För att öka drivkrafterna till arbete och minska utanförskapet vill vi att det ska löna sig mer att jobba och driva företag, såväl genom sänkta skatter som att ersättningssystemen i större utsträckning ska uppmuntra till jobb.

Genom att sänka skatten på de först intjänade kronorna blir det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Centerpartiet vill därför kraftigt sänka skatten för de med låga- och medelhöga inkomster, genom att göra de första ca 100 000 kronor varje person tjänar per år skattefria. Detta skulle innebära över 5000 kronor mer per år jämfört med idag för en person med låga inkomster, vilket kraftigt skulle gynna framför allt de med låga arbetsinkomster. För människor som har försörjningsstöd skulle detta kraftigt öka drivkrafterna att gå från bidrag till jobb, men samtidigt befinner sig de personerna ofta så långt från arbetsmarknaden att detta inte räcker utan

mer behöver göras. Det är rimligt att den som mottar försörjningsstöd också förväntas vara aktiv i att söka jobb eller på annat sätt ta steg till att komma närmare arbetsmarknaden. Därtill behöver försörjningsstödet reformeras så att den som tar ett arbete får behålla mer av försörjningsstödet under en begränsad period.

Även bidragssystemen behöver reformeras för att uppmuntra arbete och premiera den som under längre tid betalat skatt. I dagsläget räcker det med att en person jobbat i drygt ett år för att få full tillgång till vissa ersättningssystem. Samtidigt har den bärande inkomstbortfallsprincipen, som innebär att ersättningen matchar lönen, gröpits ut över tid eftersom ersättningstaken inte höjts i takt med reallöneutvecklingen. Detta får till följd att en person som arbetat en kortare stund får likartad ersättning som en person som under lång tid betalt hög skatt. Detta kan riskera systemets legitimitet, eftersom människor kan uppleva att de inte får det som de betalar för, och det kan kännas orättvist att personer som är nya på arbetsmarknaden, eller har kraftigt lägre lön, får samma ersättning som en som arbetat länge.

Vi vill skapa ett mer rättvist ersättningssystem, med större drivkrafter till arbete, via att kvalificeringsperioden innan en person når ersättningstaket förlängs samtidigt som taken i ersättningssystemen justeras uppåt i relation till de nivåer som gällde innan coronapandemin.

Det behöver också löna sig mer att utbilda och anstränga sig för alla i Sverige. Det behöver bli mer attraktivt för företag att lägga huvudkontor i Sverige, och enklare att locka hit forskare, företagsledare och internationell rörlig spetskompetens i syfte att stärka näringslivets konkurrenskraft. Färre ska behöva betala statlig inkomstskatt och skatten de betalar måste bli lägre. Sveriges långsiktiga målsättning behöver därför vara att inkomskatteskalen ska bli mindre brant.

Idag skapas fyra av fem nya jobb i de små företagen. Därför behöver de små och växande företagen lägre kostnader för att kunna bidra med ännu fler nya jobb. Dagens svårgenomträngliga kapital- och företagsbeskattning behöver förbättras. I dag utgör den ett lapptäcke av olika regelverk och avdrag som fullt ut endast förstås av ett fåtal människor. För den som har resurser, och exempelvis kan betala för skatterådgivning, skapar det snåriga regelverket goda möjligheter att sänka sin skatt, medan den enskilda företagaren utan stöd tvingas betala en hög skatt. Det behöver bli både enklare och billigare att vara företagare i Sverige. 3:12-reglerna behöver ses över i syfte att sänka skatten och förenkla för de ägarledda små företagen, bland annat via att höja gränsen för den så kallade förenklingsregeln. Därutöver behöver regelverket bli mer lättförståeligt för att sänka även de administrativa kostnaderna.

Grön tillväxt i Sverige och i världen

En ambitiös och effektiv miljö- och klimatpolitik

Klimatet är en internationell fråga, som världen måste hantera och möta tillsammans. Centerpartiet kan inte styra vad andra länder väljer att göra, men vi kan via EU se till att våra gemensamma regelverk är så ambitiösa och bra som möjligt för att vi ska klara av Parisavtalet. För att EU ska bli klimatneutralt senast 2050 finns det inget viktigare än att de fossila utsläppen kraftigt minskar. Centerpartiet kommer därför fortsätta att ständigt och på alla nivåer arbeta för höjda mål när det kommer till utfasningen av fossil energi och fossila råvaror, och samtidigt arbeta för att höja målen när det förnybar energi och förnybara råvaror.

De antagna klimatmålen skapar, tillsammans med ny teknik, affärsmöjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärsmöjligheter som leder vägen för omställningen, inte bakåtsträvande rop om minskad ekonomisk aktivitet. Ekonomisk tillväxt och omhändertagande om miljö och klimat går hand i hand, vilket vi i Sverige visat via att förena en växande ekonomi med minskade utsläpp.

Det är enormt stora investeringar som företag, Sverige och EU kommer göra för att ställa om samhället. För att skapa goda investeringsmöjligheter i omställningen behöver miljö- och klimatpolitiken främja marknadsdriven innovation och vara långsiktig och kostnadseffektiv. Här vill vi att staten, tillsammans med näringslivet, tar fram moderna verktyg för riskdelning för forskning och utveckling och uppskalning av innovativa bolag inom miljö- och klimatteknik.

Att Sverige är ett attraktivt land att investera och driva företag i är därför av stor vikt. För att öka omställningstakten vill vi därför, likt Irland och Nederländerna, låta företag som gör miljö- och klimatsmarta investeringar skriva av värdet på dessa investeringar snabbare, för att göra en investering mer intressant.

EU:s utsläppshandelssystem EU ETS är ett av det mest effektiva verktyget vi har i kampen mot utsläppen, eftersom det både reglerar och prissätter utsläpp. För att utvidga denna effektiva prisstyrning vill Centerpartiet att ETS omfattar fler sektorer samt att den fria tilldelningen av utsläppsrätter fasas ut. För att förhindra risken för koldioxidläckage och försämrad konkurrenskraft vid utfasning av den fria tilldelningen bör EU:s handelspartners lättare kunna koppla sina utsläppshandelssystem mot EU ETS. På ett sådant sätt tar vi viktiga steg på vägen mot ett globalt koldioxidpris. De handelspartners som inte har välfungerande eller tillräckligt ambitiösa

utsläppshandelssystem kommer enligt förslag från EU- kommissionen i stället få betala en WTO-kompatibel koldioxidgränsavgift till dess att de har ett utsläppshandelssystem som prissätter utsläpp på ett fullgott sätt.

Även om vi i så stor utsträckning som det bara är möjligt ska minska utsläppen räcker inte det, utan vi behöver vi använda oss av minusutsläpp – det vill säga att ta bort koldioxid ut atmosfären. Därför kommer vi driva på för att det införs ett bonus- eller handelssystem, likt EU ETS, för minusutsläpp på EU-nivå. Dessutom finns det innovationer som möjliggör återanvändning av infångad koldioxid, vilket kan bidra till ökad resurseffektivitet. Relevant lagstiftning på alla nivåer behöver här ses över för att stödja utvecklingen.

Det behöver vara lätt för människor att göra medvetna och klimatvänliga val. Det bästa sättet att underlätta för människor att göra enkla val är via prissignalen. Därför vill vi titta på möjligheterna att på EU-nivå införa koldioxidmärkning av fler produkter, förstärka systemet med ursprungsgarantier samt driva på för införandet av ett EU-gemensamt produktpass för att öka spårbarheten i en produkts värdekedja och öka transparensen och information för tillverkare, återvinnare och slutkonsument.

För att öka det marknadsekonomiska inslaget i miljöpolitiken vill vi utöka producentansvaret till fler områden och införa fler avgiftsfinansierade fonder på områden där reguljär återvinning inte är möjlig. Exempel skulle kunna vara vissa plastfraktioner eller glasfiberprodukter, där endast förbränning eller deponi finns som alternativ i dag. För att öka möjligheterna till återanvändning eller materialåtervinning bör industrin själva i högre grad ta ett ekonomiskt ansvar för forskning kring nya tekniker och kostnadsreducering.

I dag bidrar utvecklingsländer till en relativt liten andel utsläpp av växthusgaser per capita. Men om dessa länders ekonomier utvecklas till att ha samma stora klimatavtryck som västvärlden blir effekten på klimatet och den biologiska mångfalden stor. Vi har både ett ansvar och ett intresse i att stödja etableringen av mer hållbara utvecklingsmönster världen över. För att hjälpa till att tillsammans klara av klimatomställningen bör en markant större del av det svenska och europeiska biståndet riktas mot klimatåtgärder. Att främja klimatinvesteringar och klimatomställigt hållbart företagande i utvecklingsländer är klokt både för klimatet och för den ekonomiska utvecklingen i dessa länder. En ökad andel klimatbistånd bör inkludera ett större samarbete med privata näringslivet och innovativa finansieringsformer.

En växande skoglig bioekonomi

En stor del av Sveriges klimatarbete görs dagligen av Sveriges dryga 330 000 skogsägare. Skogsägarnas långsiktiga och hållbara brukande, ofta över flera generationer, är viktiga för den svenska skogens välmående och är grunden för att den växer och årligen binder tiotals miljoner ton koldioxid. Tack vare en stark äganderätt och frihet att ansvarsfullt bruka sin skog bygger alla skogsägare välbäst för Sverige, skapar sysselsättning i hela landet samt lägger grunden för stora exportöverskott.

Skogen och bioekonomin, det vill säga den cirkulära ekonomin som baseras på förnybara råvaror, spelar en viktig roll för att vi ska nå våra klimatmål. Utan en aktivt brukad skog kan vi inte ersätta produkter av fossila råvaror med produkter från förnybara källor. Dessutom kommer ett fortsatt långsiktigt upptag av koldioxid i brukad skog och mark vara ett viktigt komplement för att nå målen om klimatneutralitet, även om det viktigaste verktyget för att nå klimatneutralitet alltid kommer vara att fasa ut fossil energi och fossila råvaror.

För att säkerställa stabila, långvariga och klimateffektiva naturliga kolsänkor över tid och för att realisera skogens potential att ersätta fossila material behövs ökad tillväxt i Sveriges skogar, vilket kräver stärkt konkurrenskraft. Även förutsägbarhet från staten angående ägande- och brukanderätt och regelverk är centralt, liksom en förbättrad samverkan mellan skogliga intressenter.

Sverige bör ha som mål att realisera den potential som finns, nämligen att öka tillväxten i Sveriges skogar med 20 procent fram till 2050, jämfört med i dag. Skulle den potentialen realiseras möjliggör det en ökad koldioxidinbindning på tiotals miljoner ton per år och möjligheten att i stor skala fasa ut fossila råvaror, fossila bränslen och fossil energi. Det innebär dessutom nya jobbtillfällen inom bioekonomin i hela landet. Det gör skillnad för klimatet och för aktörer genom hela värdekedjan.

Alla delar av bioekonomi, från den enskilda skogsägaren till biodrivmedelsproducenten, behöver ständigt arbeta för att bli mer hållbar och innovativ. Det kräver långsiktiga spelregler för alla som ingår i bioekonomikedjan, från skogsägare till industri. Det kräver även långsiktighet för forskning och produktutveckling för allt från biodrivmedel och plastsubstitution till textilier och träbyggnation, samt, frihet att själv bestämma över vad som sker med råvara och restprodukter. Vi vill därför öka den statliga finansieringen av forskning och utveckling i den växande bioekonomin, och vi kommer ständigt, på alla nivåer, arbeta för att marknaden ska verka fritt inom de antagna spelreglerna.

För att snabbare fasa ut fossila råvaror vill vi att mer återvunnet och biobaserat material ska blandas in i plast, genom en kvotplikt. En sådan kvotplikt bör även omfatta inblandning av biobaserade plaster, för att stimulera efterfrågan på material från bioekonomin, och kvotplikten kan med fördelas kombineras med ett marknadsdrivet certifikatsystem.

Stärkt äganderätt och lokalt inflytande för klimat och miljö

Ägande- och brukanderätten behöver stärkas i flera led för att understödja klimatomställningen.

Klimatomställningen kräver exempelvis utbyggd elnätskapacitet, men det lokala motståndet mot detta kan vara stort, ofta grundat i en känsla av att man inte blir tillräckligt ersatt för det intrång investeringen innebär eller att man inte känner sig tillräckligt delaktig. Här behöver Svenska Kraftnät jobba mer transparent för att skapa förtroende hos befolkningen.

För att lyckas med klimatomställningen är det av stor vikt att trygga försörjningen av de innovationskritiska metaller och mineraler som behövs i modern miljöteknik. I dag är Sverige och EU i hög grad beroende av import från ett fåtal länder vilket gör tillgången sårbar och säkerhetspolitisk riskabel. Samtidigt har Sverige avsevärda fyndigheter av dessa metaller och goda förutsättningar att bedriva en hållbar utvinning av dessa, vilket också skapar betydande exportmöjligheter. Storskalig återvinning är viktigt men kommer inte kunna tillgodose framtidens behov. För att utvinning ska bli möjligt behövs en ökad acceptans hos markägaren och hos lokalbefolkningen. Vi vill därför se en höjning av mineralavgiften samtidigt som den del av mineralavgiften som i dag tillfaller staten bör gå till lokalsamhället vars närmiljö påverkas.

Miljön ser inte likadan ut i vare sig Sverige eller EU. Därför måste det lokala inflytandet och bestämmandet över miljön stärkas. Nationell detaljreglering och EU-lagstiftning utan möjlighet till lokalt inflytande, eller hänsyn till den skiftande naturen i EU, kommer med stora risker, eftersom det minimerar inflytande de som bäst känner till området. I dagsläget finns en uppsjö av riksintressen som i vissa fall omöjliggör eller försvårar utbyggnad av till exempel förnybar energi. Vi vill att alla riksintressen inventeras i syfte att utreda kring vilka ett lokalt inflytande kan införas, i syfte att öka flexibiliteten i tillämpningen. Dessutom kommer vi fortsätta att verka för att EU-lagstiftning tar hänsyn till medlemsstaternas olika utgångslägen och skiftande naturer.

En grönare skattepolitik

För att vi ska gå mot ett mer hållbart samhälle behöver skattepolitiken vara långsiktigt hållbar. Att beskatta utsläpp av växthusgaser och miljöförstöring är därför viktigt för att klara av klimatomställningen. För att stärka svensk konkurrenskraft och bidra till fler jobb är det samtidigt viktigt att detta kombineras med sänkta skatter på jobb och företagande.

Centerpartiet vill fortsätta växla höjda skatter på miljöförstöring mot sänkta skatter på jobb och företagande. Därför vill vi fasa ut alla nedsättningar som i dag finns av koldioxidskatten, men inte på bekostnad av branschens konkurrenskraft. En utfasning behöver därför gå hand i hand med sänkta kostnader för branscher som påverkas, eller någon annan form av kompensation som hjälper till att ställa om. Det totala kostnadstrycket för branschen ska med andra ord inte höjas, men alla företag och branscher måste betala fullt pris för sina utsläpp.

De nuvarande miljöskatterna behöver utvärderas i syfte att stärka miljöstyrningen och minska de delar som inte styr mot en mer miljövänlig konsumtion. De miljöskatter som i utvärderingar inte har någon, eller liten, miljöstyrande effekt bör antingen växlas mot bredare skattebaser eller göras om för att få en starkare miljö- och klimatstyrande effekt. Det bör även göras en grundlig översyn av skatter som kan motverka övergången till en mer cirkulär ekonomi.

Hållbart resande

Människors möjligheter att resa, träffas, handla och möta nya kulturer utvecklar oss som individer och samhälle. Företagens möjligheter till tillgängliga, prisvärda och hållbara transporter är avgörande för tillväxt och konkurrenskraft. Det ställer stora krav på att framtidens transportsystem är hållbart. Centerpartiet kommer därför fortsatt driva på för att EU:s koldioxidstandarder för vägtransporter skärps, samt att andelen förnybara drivmedel ökar.

Framtidens transportsystem kommer till skillnad från dagens till stor del att vara autonomt och integrerat i vårt elnät, både som energireserv och som energianvändare. Det ställer krav på goda laddmöjligheter över hela Sverige samt en väl utbyggd vätgasinfrastruktur. En nationell plan måste tas fram för att identifiera kritiska stråk för utbyggnad av laddmöjligheter och vätgasinfrastruktur, och det bör utredas hur bränslecellståg och vätgasdrivna färjor kan nyttjas och upphandlas för drift i Sverige. När staten upphandlar trafikavtal måste de ställa tydliga och teknikneutrala miljökrav för att säkerställa att Sveriges miljömål nås för samtliga transportslag utan att merkostnaden för omställningen drabbar enskilda regioner. Det är viktigt att komma ihåg att det primära är att det är utsläppen som ska bort, inte transporter. Därför är det av stor vikt att lagstiftningen till så stor del som möjligt är teknikneutral, för att möjliggöra innovation och nytänkande.

I dag betalar landsbygdsbor hög skatt, men har inte ett kollektivtrafikutbud som matchar nivån på skatten. Här kan digitalisering, automatisering och elektrifiering innebära en stor mobilitetsökning för landsbygden. Självkörande elbilar och större nyttjande av anropsanstyrd kollektivtrafik skapar en större flexibilitet. Efter coronakrisen lär våra resmönster förändras, i samband med att fler väljer, och kommer kunna, att jobba

hemifrån några dagar i veckan. Det skapar större arbetsmarknadsregioner, som i sin tur kräver en översyn och utbyggnad av transportsystemen.

Moderna cykelstråk och en väl utbyggd kollektivtrafik i och mellan städer är effektiva verktyg för att minska bullret och trängseln eftersom det kan få fler människor att välja andra transportsätt framför bilen, vilket är nödvändigt för att minska växthusgasutsläppen. Fler nya cykelleder inom och mellan orter bör därför rustas upp och anläggas de närmaste åren, och regelverket för att bygga cykelleder förenklas. Trängselskatt är en finansieringskälla som visat sig vara effektiv. De stadsområden som vill införa trängselskatt för att finansiera utbyggnad av kollektivtrafik och modern infrastruktur bör därför tillåtas att göra det.

Ett Sverige som levererar

Trygghet i hela Sverige

Postnummer ska inte avgöra en människas levnadsöde. Vi vill ha ett Sverige där det är möjligt att bo och verka i hela landet; i städer, mindre orter och på landsbygden. Olika områden har dock olika strukturella förutsättningar och står inför olika utmaningar. Just därför har decentralisering av makt och beslut varit vägledande för Centerpartiet genom historien, och kommer så vara även framöver.

Att skapa ett tryggt samhälle är en av politikens absolut viktigaste uppgifter. Utan trygghet kan inte människor leva en tillstymmelse av det liv de vill leva. Oavsett din livssituation ska du känna dig trygg i Sverige. Kvinnor ska inte behöva välja alternativa vägar hem på kvällen, företagare ska inte behöva vara rädda för rånrisken och människor på landsbygden ska veta att polisen kommer om något händer.

Det finns ingen snabb och enkel lösning för att öka tryggheten. Det krävs ett långsiktigt och målmedvetet socialt arbete som minskar rekryteringen. Detta i kombination med ökade resurser till brottsbekämpande myndigheter, fler poliser i yttre tjänst över hela landet, ökad och bättre samverkan mellan myndigheter, nya utredningsverktyg och mer resurser till de rättsvårdande myndigheterna kommer att trycka tillbaka den brottslighet som finns.

För att skapa trygghet och möjligheter för alla i Sverige behöver områden ha tillgång till likvärdig service. Att skolan många gånger är bättre i innerstaden än i utsatta områden är ett exempel på hur utanförskapet förstärks, ett annat är antalet närvarande poliser sett till antalet brott och ett tredje tillgången till vård.

Tyvärr tar sig alltför många satsningar på området sig uttryck av kortare projekt, medan det som verkligen är avgörande är att de grundläggande funktionerna i en kommun eller region fungerar lika väl i dessa områden som i andra delar. Ett helhetsgrepp behöver tas för att lösa utmaningarna i de utsatta områdena, därför bör det tas fram en nationell strategi för att dessa områden blir säkra och trygga boendemiljöer. Vi vill också se en jämförande genomlysning av nivån på offentliga grundläggande funktioner i utanförskapsområden och innerstad. Inte minst kvaliteten i skolan bör ingå, då det är en avgörande del i att lyfta unga människor, skapa framtidstro och vara början på en livsresa. Genomlysningen ska ge beslutsfattare bättre möjlighet att se var de grundläggande offentliga funktionerna brister och därmed behöver förbättras.

Det måste finnas saker som sjukvård, skola, bredband, telefoni, postväsende och en väl underhållen infrastruktur över hela landet. En dåligt underhållen landsväg är dels en fara för dess trafikanter, dels dålig ur miljö- och klimatperspektiv. Vi vill därför långsiktigt se kraftiga förstärkta resurser till underhåll av vägar på landsbygden och järnvägar, för att garantera att dagens infrastruktur håller måttet. Fortsatt stöd till utbyggnad av digital infrastruktur är av stor vikt. Det offentliga kärnuppgifter – i form av bland annat vård, skola, omsorg och polis – behöver vara tillgänglig och av god kvalitet för alla medborgare.

För att öka tryggheten, minska utanförskapet och långsiktigt minska det offentliga kostnader behöver det förebyggande sociala arbetet öka. Ett effektivt förebyggande arbete kan motverka att unga personer lockas till kriminalitet, precis som ett bra förebyggande arbete kan förbättra arbetsmiljön, vilket har en positiv effekt på antalet sjukskrivningar.

För att få mer resurser till förebyggande insatser och öka innovationstakten i offentlig sektor är det viktigt att också låta privata aktörer bidra. Ett sätt att öka det förebyggande arbetet är via ersättningsmodellen sociala utfallskontrakt, som är ett sätt att kanalisera engagemang från företag och civilsamhälle. Sociala utfallskontrakt innebär att offentligt och privat kapital investeras i förebyggande åtgärder och att den som utför arbetet blir ersatt för hur väl målpuppfyllelsen är.

Detta sätt att få mer investeringar och innovationer som bidrar till att stärka det förebyggande arbetet kan användas för alla typer av sociala och förebyggande arbete. Vi vill skapa ett nationellt centrum för utveckling av denna modell, bland annat för att förbättra resultatmätningar och för att samla och sprida kunskap om den. Det är också viktigt att identifiera lagstiftning som försvårar för kommuner att använda sig av sociala utfallskontrakt bör ses över.

En trygghet som politiken varken kan eller bör skapa är den sociala trygghet som människors deltagande i civilsamhället skapar; de små gemenskaper som vi frivilligt väljer att ingå i är av yttersta vikt för att skapa ett gott och tryggt liv över hela Sverige. Utan eldsjälarna som spårar skidspår en kall vinternatt, som kokar kaffe till seniorföreningen på lördagsmorgonen eller tar med storstadsbarnen på deras första utflykt i skogen skulle livskvaliteten kraftigt försämrats för oss alla.

Centerpartiet är sprunget ur dessa små gemenskaper och vet därför vad de betyder för den sociala tryggheten och känslan av tillhörighet. För barn från trasiga hem kan ofta en idrottstränare vara den enda förebilden, och många föreningar tar också ett stort ansvar för integration. Civilsamhällets roll för social rörlighet och minskat utanförskap är oerhört viktigt och kan inte nog understrykas. Civilsamhället måste få verka fritt för att utvecklas, och politiken behöver ha goda anledningar för att reglera och styra det. Däremot måste politiken ibland stötta civilsamhället. Det görs via enkla och transparenta regelverk, genom att i tidiga skeden bjuda in civilsamhället till dialog och genom att skapa goda villkor för alla att delta i civilsamhället. Bredd- och barnidrotten bör premieras högre och det offentliga bör ha välgrundade skäl för att ta över verksamhet som det civila driver.

En bättre fungerade offentlig sektor

Det offentliga uppdrag och storlek

Den enskilda människan utgör samhällets minsta och viktigaste byggsten. Det offentliga ska därför utformas för att lyfta och hjälpa den enskilda. Det är viktigt att påpeka att det offentliga inte är samhället, eftersom samhället är så mycket större.

I dag gäller dock inte alltid detta, utan människor drabbas i allt för stor utsträckning av stelbenta offentliga system. Myndigheter och kommuner behöver därför i högre grad samverka för att ge den enskilda bästa möjliga service. Människor ska ha valfrihet och kvalitet i välfärden i alla kommuner, och i hela Sverige ska det vara möjligt för personal eller företag att utmana det offentliga om drift av olika verksamheter, vilket även har den positiva effekten att det ökar möjligheten till karriär och företagande för kvinnor inom offentlig sektor.

I dag gör det offentliga alltför mycket som inte ingår i dess kärnuppgifter. Det offentliga ska utforma spelregler och se till att dessa efterlevs. Mer av det offentliga kraft och resurser behöver läggas på att garantera människors och företags trygghet, beivra brott och fusk samt motverka att oseriösa aktörer utnyttjar regler och system, och mindre kraft på att konkurrera med näringslivet.

Det offentliga ägandet och åtagandet bör minska. Ett tydligt sådant exempel är den uppsjö offentligt ägda bolag som konkurrerar med det privata näringslivet, inom områden som inte tillhör kommunernas huvudsakliga verksamhet. Offentliga utförare ska som regel inte agera på den konkurrensutsatta marknaden och bidra till osunda konkurrensvillkor. För att motverka detta behöver konkurrenslagstiftningen skärpas och Konkurrensverket bör ha som en prioriterad uppgift att utreda fall där offentliga aktörer konkurrerar mot privata företag. Vidare bör både staten och kommuner göra genomlysningar av sina bolagsportföljer och avyttra hela eller delar av bolag som med fördel kan bedrivas av andra aktörer alternativt ombildas till annan driftsform.

Välfärdsfuskets uppskattas i dag till mångmiljardbelopp. Att kriminella personer skor sig på det som ska gå till de mest utsatta i samhället är inget annat än förkastligt. Myndigheter behöver ha bättre verktyg för att förhindra och beivra den här typen av brottslighet, och polisen behöver avlastas för att kunna koncentrera sig på annan brottslighet. Det bör därför utredas om Försäkringskassan ska ta över ansvaret från polis och åklagare att utreda brott mot våra gemensamma försäkringssystem, liksom Skatteverket som i dag har ansvar att utreda skattebrottslighet. Samtidigt behöver sekretessbestämmelser inom och mellan myndigheter ses över och uppdateras för en effektivare brottsbekämpning.

Ett effektivt och rättvist skattesystem

Det är människor och företag, inte det offentliga, som skapar och utvecklar ett lands ekonomi och genom det förutsättningar för en stark välfärd. Det finns därmed inget egenvärde i att ta ut skatter, utan skatter ska, förutom i vissa punkt- och miljöskattefall, tas ut för att finansiera det offentliga åtagandet. De skatter som tas ut bör vara lättförståeliga, uppmuntra människor till att arbeta, göra det enkelt att starta och driva företag samt styra mot ett mer hållbart och klimatsmart samhälle.

För att öka näringslivets och människors frihet behöver skattetrycket därför sänkas. Därtill måste det vara så enkelt som möjligt att göra rätt för sig. Skatteverket bör därför kontinuerligt arbeta för minskad skatteadministration för privatpersoner, företag och offentliga aktörer.

De skattesänkningar och avdrag som genomförts har varit viktiga. De har kraftigt ökat människors frihet och gjort Sverige mer konkurrenskraftigt. De har steg för steg sänkt ett av världens högsta skattetryck och minskat

mängden olagligt arbete och skattefusk som de mycket höga skatterna på arbete gav upphov till. Livspusslet har blivit enklare för människor och företag har kunnat växa snabbare på grund av ett lägre kostnadstryck.

För att fullt ut möjliggöra den potential och innovativa skaparglädje som finns hos människor och företag behöver framtida skatteförändringar bidra till att skatterna blir lägre och skattesystemet som helhet blir lättare och mindre krångligt. Långsiktiga förutsättningar och enkla regler gynnar näringsliv och företag, samtidigt som det förenklar och stärker människors drivkrafter.

Centerpartiet kommer därför agera för ett lägre skattetryck och verka för att nya skatteförändringar i så hög utsträckning som möjligt är enkla och leder till ett mer effektivt skattesystem.

Starkare offentlig ekonomi

Den offentliga ekonomin i allmänhet, och kommunernas ekonomi i synnerhet, kommer prövas hårt framöver. En större andel äldre i relation till de som arbetar i kombination med våra medicinskt tekniska framsteg skapar tryck på välfärdssystemen. Detta i kombination med att raven på välfärden ständigt ökar och offentlig sektor har svårt att öka sin produktivitet på samma sätt som delar av näringslivet skapar stora utmaningar. Detta, i kombination med en relativt hög arbetslöshet, en dåligt fungerade integration och en välfärd som är hårt sliten av coronakrisen gör att Sverige står inför stora ekonomiska utmaningar framöver.

Samtidigt som många kommuner går med stora överskott så har andra stora strukturella utmaningar. För många av kommunerna med sämst ekonomi finns små möjligheter att påverka detta genom förändringar i den kommunala verksamheten, då man i många fall redan genomfört de förändringar som är möjliga utan att missköta sitt åtagande mot kommuninvånarna. Det leder till en ekonomisk ojämlikhet mellan kommuner och stor skillnad i skattenivå som följd.

Att ytterligare höja kommunalskatten för att finansiera underskott och verksamhet är inte önskvärt. Skatten redan i dag ofta är högre i kommuner med underskott och på landsbygden, samtidigt som den offentliga servicen ofta är lägre i dessa kommuner. Om skatten fortsätter höjas i dessa kommuner riskerar konflikter mellan stad och land, samt lågskatte- och högskattkommuner, att tillta. För dessa hårt ansträngda kommuner, med stora strukturella utmaningar, kommer det kommunala inkomst- och kostnadsutjämnningssystemet och staten behöva spela en stor roll även framöver.

Det är samtidigt viktigt att ha med sig att mer resurser generellt, inte per definition innebär högre kvalitet. Det finns stor effektiviseringspotential i kommunsektorn, och i många fall kan verksamheter förbättras utan att mer resurser skjuts till. Men effektiviseringar ska inte ske genom att tvinga sönderstressad personal att jobba snabbare – utan genom bättre ledarskap, ökad digitalisering och ett större fokus på kärnuppgifterna. Att förbättra kvalitetsjämförelseverktyg mellan kommuner är också ett viktigt verktyg för att kunna öka lärandet mellan kommuner.

För långsiktigt bättre ekonomi i kommuner behöver möjligheterna till ekonomisk planering förbättras. Kommunchefer och kommunpolitiker vittnar om att den stora ökningen av riktade statsbidrag kraftigt försvårar möjligheten till långsiktig ekonomisk planering. Små privata välfärdsaktörer har inte tiden eller resurserna att söka riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen detaljstyr verksamhet och fråntar de med bäst kunskap om verksamheten makten, samtidigt som de skapar en ryckighet i politiken eftersom bidrag ständigt kommer till, tas bort och skiftar syfte. Vi vill därför omvandla en stor del av de riktade statsbidragen till generella statsbidrag under nästa mandatperiod. De riktade statsbidrag som kvarstår vill vi i högre grad ska utgöras av resultatbaserade ersättningar, likt kömiljarden. Eftersom resultatbaserade ersättningar inte bedömer tillvägagångssätt utan resultat. Med större andel generella och resultatbaserade bidrag är vi övertygade om att kommuners möjligheter till långsiktig ekonomisk planering kraftigt kan förbättras.

Är det något coronakrisen tydligt visat så är det behovet av en stark statlig ekonomi med ordning och reda på finanserna. För att säkra de statliga finanserna inför framtida kriser ser vi ett behov av att i bred parlamentarisk enighet stärka det finanspolitiska regelverket och strama upp budgetprocessen – helt enkelt förbereda de offentliga finanserna inför nästa ekonomisk kris. Centerpartiets ingångar i sådana samtal är att kraven för när riksdagen kan ta budgetdrivande beslut och för att höja utgiftstaket för innevarande år skärps, samt att Finanspolitiska rådets uppgift breddas till att även granska oppositionspartiernas skuggbudgetar.

Mot en ljusare framtid

Efter en hårt provande pandemi har vår välfärd, inte minst sjukvården, stora behov. Efter ett år av där medarbetare gjort heroiska insatser för att vårda människor och rädda liv förtjänar de hela samhällets uppskattning och uppmuntran. Svensk välfärd kommer behöva resurser för att beta av uppskjuten vård och möta de utmaningar som ligger framför oss.

Samtidigt är Sverige i stort behov av reformer som ger förutsättningar för småföretagen att skapa fler jobb, inte minst för unga och utlandsfödda som drabbats hårt under pandemin. Kostnaderna behöver sänkas, regelverken förbättras och företagen ges bättre förutsättningar.

Alla människor som går till jobbet varje morgon och bidrar till att samhället fungerar måste få behålla mer av sin lön. Det gäller inte minst de med låga inkomster som ofta lever med knappa marginaler.

När Sverige nu ska byggas starkare efter krisen är det avgörande att vår nystart blir grön, Sverige ska vara ledande på klimatarbetet, genom gröna innovationer, hållbara transporter och ett internationellt klimatengagemang kan Sverige ta ledartröjan globalt för en mer hållbar värld.

Genom att sänka skatten för dem som behöver det mest, satsa på välfärden och fokusera på klimatet kan Sverige byggas starkare än någonsin förut. Centerpartiet har flera gånger förut visat att det är möjligt och vi kommer göra det igen.

Centerpartiet vill att:

- kostnaderna sänks för de jobbskapande småföretagen. Skatten sänks för företagen via sänkta arbetsgivaravgifter och förenklingsregeln inom 3:12 höjs och regelverket förenklas för sänkta administrativa kostnader. Enskilda näringsidkare får göra friskvårdsavdrag.
- en kraftig skattesänkning med fokus på de med låga och medelhöga inkomster genomförs.
- drivkrafterna att arbeta ökar. Försörjningsstödet bör förutsätta krav på aktivitet och den som hittar ett jobb ska få behålla del av försörjningsstödet. Kvalificeringsperioden in i trygghetssystemen ökar, samtidigt som taken i trygghetssystemen höjs.
- fler regler avskaffas och hantering av tillstånd går snabbare och blir billigare. Systemet med överklaganden behöver ses över hur det kan bli mer effektivt och mindre resurskrävande. Offentliga handläggningsavgifter bör minska om handläggningen går utöver tidsfristen och att många regellättnader som gjorts under coronakrisen blir permanenta.
- Sverige satsar mer på forskning och utveckling. De offentliga forskningsmedlen ökar och att forskningsinstitutens roll stärks. Lärarundantagets effekter på kommersialisering av forskning och innovationer utreds.
- offentliga data ska som regel vara öppet och fritt tillgänglig, undantaget integritetskänslig information. Offentliga upphandlingar ska ske med öppen källkod och myndigheter och regelverk jobba främjande och tillåtande med exempelvis regulatoriska sandlådor. Konsumentskyddet och kraven på bankerna när det gäller IT-relaterad brottslighet ska stärkas.
- Sverige snabbare får fram förnybar energi och att det svenska elnätet uppgraderas. Ledtiderna för tillståndsprocesser i energibranschen halveras, och utbyggnaden av förnybar energi ökar. Europas elnät kopplas samman och att det svenska elnätet uppgraderas för att klara av en ökad variabel produktion och en elektrifiering av samhället. Koldioxidtransparensen i energisystemet förbättras.
- det tas fram en nationell strategi för att omvandla utsatta områden till säkra och trygga stadsdelar senast 2030, med en hänsyn till det lokala perspektivet.
- en översyn av föräldraförsäkringen görs i syfte att utarbeta en föräldraförsäkring som ser till barnets bästa och ökar jämställdheten.
- EU:s klimatmål blir mer ambitiösa och EU ETS skärps och breddas. En större del av svenskt och europeiskt bistånd riktas mot klimatåtgärder.
- Sverige inför kortare avskrivningstider på miljö- och klimatsmarta investeringar i syfte att göra dessa mer intressanta och marknadsmekanismerna i miljöpolitiken ökar via utökat producentansvar och avgiftsfinansierade fonder.
- bioekonomins roll i klimatomställningen bejakas och tillväxten i den brukade skogen ökar för att nå våra klimatmål. Långsiktighet ska prägla regelverk, marknaden lämnas fri för att tillåta

innovation och alla delar av bioekonomin ökar sin hållbarhet och cirkularitet. Ett marknadsdrivet kvotsystem för att öka mängden återvunnen och biobaserad plast införs.

- den som drabbas av intrång eller kraftigt påverkas av samhällsviktiga etableringar ska ersättas. En översyn av ersättningsmodellerna bör göras för att öka flexibiliteten i avtalsformerna samt skäligen kompensera de som drabbas.
- en genomlysning av möjligheterna till en långsiktigt hållbar utvinning av innovationskritiska metaller och mineral görs. Mineralavgiften höjs något och tillämpningen av riksintressena blir mer flexibel via att utreda möjligheten till lokalt inflytande samtidigt som den del av mineralavgiften som i dag tillfaller staten bör gå till lokalsamhället vars närmiljö påverkas.
- den gröna skatteväxlingen fortsätter och blir mer fokuserad på verkningsfulla åtgärder. Att alla nedsättningar av koldioxidskatten fasas ut, samtidigt som branschernas konkurrenskraft värnas och det totala kostnadstrycket inte ökar, och att nuvarande miljöskatter ses över för att stärka miljöstyrningen och minska rent fiskala inslag.
- hållbara transporter underlättas. Transportsystemet moderniseras och den fossilfria infrastrukturen byggs ut. Det blir lättare att införa trängselskatter för att finansiera utbyggd kollektivtrafik och modern infrastruktur och EU:s koldioxidstandarder skärps.
- mer resurser läggs på förebyggande arbete där företag ges möjlighet att använda innovativa metoder. Användandet av sociala utfallskontrakt intensifieras.
- minska osund konkurrens. Offentliga bolag som med fördel kan bedrivas av andra aktörer bör avyttras alternativt ombildas till annan driftsform, osund konkurrens från det offentliga begränsas och fler offentliga verksamheter konkurrensutsätts. I hela Sverige göra det möjligt för personal eller företag att utmana det offentliga om drift av olika verksamheter.
- den offentliga sektors framtida resursbehov främst möts på andra sätt än via höjd skatt. Fler resultatbaserade statsbidrag används för att möta det ökade resursbehovet. Ett regelråd för det offentliga införs med syfte att minska den offentliga byråkratin. Det finanspolitiska ramverket värnas och stärks.
- systemet med överklagande ses över i syfte att göra det snabbare, effektivare och mindre resurskrävande. I dagsläget tar överklaganden av bygglov och andra tillstånd lång tid och kräver mycket resurser, vilket resulterar i ett sämre företagsklimat och försvårar samhällsutvecklingen. Den demokratiska rättigheten att överklaga ett myndighetsbeslut är viktig, men handläggningen av överklagandet får i sig inte utgöra ett orimligt hinder för den tillståndssökande
- arbetsuppgifter som inte kräver specifik utbildning måste kunna få utföras av personer utan sådan utbildning.